

Література

1. Wray, L. From the State Theory of Money to Modern Money Theory: An Alternative to Economic Orthodoxy, // Levy Economics Institute Working Paper, No. 792, p. 1–35.
2. Колесніченко В.Ф. Гроші та кредит // Навчальний посібник — Харків: Вид. ХНЕУ. — 2008. — 370 с.
3. Гроші та кредит Конспект лекцій. уклад.: М.М.Дученко, Ю.О.Єрешко, О.А. Шевчук. — Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. — 108 с.
4. Закон України Про платіжні послуги.: — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text>
5. Cryptoassets — Trends and Implications: website. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://www.ecb.europa.eu/paym/intro/mip-online/2019/html/1906_crypto_assets.en.html

Мірошніченко І.С.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту авіаційної діяльності,
Українська державна льотна академія*

ЗРОСТАННЯ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ — ЗНАЧНА ПЕРЕШКОДА СТАЛОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Стабільне економічне зростання є ключовою метою кожної держави, адже воно забезпечує добробут громадян, зміцнює фінансову стійкість та створює передумови для довгострокового процвітання. Водночас збільшення державного боргу, яке є поширеним явищем у багатьох країнах світу, дедалі частіше викликає занепокоєння суспільства. Надмірне боргове навантаження може стати суттєвим гальмом для економічного прогресу, обмежуючи можливості держави для інвестицій у ключові сфери економіки, підвищуючи податковий тиск на бізнес і населення, а також посилюючи ризики фінансової нестабільності.

Проблема збільшення державного боргу є особливо актуальною для вітчизняної економіки, яка перебуває у стані економічної турбулентності, зокрема викликаною російською військовою агресією. У цьому зв'язку, управління державним боргом набуває особливого значення, адже ефективна боргова політика є ключовим інструментом для мінімізації негативних наслідків зростання боргового навантаження [1]. Управління державним боргом передбачає не лише контроль за його рівнем, але й оптимізацію структури, строків погашення, джерел фінансування та цільового використання запозичених коштів, особливо в умовах значного боргового навантаження.

Хоча, державний борг є невіддільною частиною фінансової політики багатьох країн, оскільки дозволяє забезпечувати фінансування стратегічно важливих проєктів, покривати бюджетний дефіцит і реагувати на економічні виклики, при надмірному зростанні може перетворитися на серйозну загрозу для економічної стабільності [2]. Коли обсяги запозичень перевищують рівень, який економіка здатна обслуговувати без ризику для свого функціонування, країна стикається з низкою проблем: зниженням темпів розвитку, зростанням податкового навантаження, втратою довіри інвесторів та ризиком боргової кризи.

Крім того, тіньова економіка є значною перешкодою для економічного розвитку, оскільки вона послаблює державні інституції, знижує податкові надходження, збільшує бюджетний дефіцит та підсилює соціальну нерівність [3]. Її наявність призводить до низки економічних і фінансових проблем, які змушують державу збільшувати запозичення для виконання своїх функцій.

Отже, зростання державного боргу стає значною перешкодою для стабільного економічного зростання, особливо коли управління запозиченими коштами не є ефективним і прозорим. Країни з високим рівнем боргу, без належного контролю за використанням позик, можуть стикатися із серйозними економічними труднощами. В умовах значного боргового навантаження важко забезпечити баланс між обслуговуванням боргу і фінансуванням необ-

хідних соціальних та економічних програм, що є важливим для підтримки сталого розвитку. Країни повинні зосередитися на раціональному використанні боргових коштів, їх інвестуванні у стратегічно важливі сфери, а також на запровадженні прозорих механізмів управління фінансами, щоб уникнути фінансової нестабільності та забезпечити довгострокове економічне процвітання, а саме:

- інвестувати у стратегічно важливі сфери такі як: енергетика, освіта та наука, охорона здоров'я, інфраструктура;
- підвищувати податкову ефективність;
- забезпечувати прозорість використання боргових коштів;
- розробляти довгострокову стратегію управління боргом;
- розвивати фінансову грамотність населення та бізнесу;
- стримувати надмірні витрати та дефіцит бюджету;
- вживати заходи щодо усунення корупційних ризиків при укладанні боргових договорів та витрачанні запозичених коштів;
- створювати стимули для легалізації бізнесу і скорочення частки тіньової економіки;
- оптимізувати структуру боргу, зокрема реструктуризувати борг за потреби для зменшення боргового навантаження.

Таким чином, зростання державного боргу становить важливу перешкоду для сталого економічного розвитку, оскільки обмежує можливості уряду для фінансування ключових соціальних та економічних програм, підвищує податковий тиск, знижує інвестиційну привабливість і збільшує ризик фінансових криз. Для забезпечення стабільного економічного розвитку необхідно впроваджувати ефективну політику заборгованості, спрямовану на зменшення боргового навантаження та забезпечення оптимального балансу між запозиченнями та інвестиціями.

Література

1. Петик Л.О., Козачук О.В., Себестянович І.С. Управління державним боргом України: проблеми та напрями оптимізації. *Бізнес Інформ*. № 11. 2022. С. 183–189. URL: https://www.researchgate.net/publication/367185026_Public_Debt_Management_in_Ukraine_The_Problems_and_Directions_of_Optimization (дата звернення: 21.12.2024)
2. Шелест О.Л. Державний борг України: механізм управління та обслуговування. *Економіка і суспільство*. Вип. 8. 2017. С. 710–715. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/8_ukr/118.pdf (дата звернення: 21.12.2024)
3. Miroshnychenko I.S., Vasylenko D.V., Nikolaev I.V. The Influence of the Shadow Economy of Ukraine on Macroeconomic Indicators and Economic Security of the State. *Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки*. Вип. 10(43). 2023. С. 51–61. [http://economics.kntu.kr.ua/pdf/10\(43\)/7.pdf](http://economics.kntu.kr.ua/pdf/10(43)/7.pdf) (дата звернення: 21.12.2024)

Михайлюк М.А.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економічної теорії
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана

ІННОВАЦІЙНО-ВІДТВОРЮВАЛЬНІ АСПЕКТИ ПОВОЄННОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

У сучасному світі трансформація соціально-економічного розвитку, його стрімкість, глибина, розмаїття та інтенсивність напряму пов'язана з такими аспектами, як інноваційно-